

lar production conditions. It was found that persons with symptoms of Type A behavior correspond to the following qualities: perseverance, desire to do everything quickly and better than others, high ability to work. They can be aggressive, overly demanding, cruel. So this dynamic and busy lifestyle leads to problems at the physical level – cardiovascular diseases. Individuals with type B behavior – are those that are characterized by opposite qualities. They are calm, sometimes indifferent, removed from the events that happen around. The article presents the results of the study of behavior manifestations of type A among heads of secondary schools. The features of the development of Type A behavior among the heads of educational institutions are analysed. The specificity of behavior of type A among heads of secondary schools is clarified depending on the social and demographic and gender characteristics (age, sex, marital status, presence of children, type of school, etc.). The psychological recommendations are defined, they will help to get rid of behavioral patterns of type A. The purpose of the article was to study the psychological characteristics and factors of Type A behavior manifestation of heads of secondary schools, the purpose was achieved.

Key words: heads of secondary schools, behavior, classification of types of behavior, the behavior of the type A and B.

Received October 18, 2014

Revised November 12, 2014

Accepted December 05, 2014

УДК 159.92

Janusz Miąso

jmiaso@univ.rzeszow.pl

Dydaktyka równoległa – panaceum na mediatyzację edukacji

Mionso Yanush. Parallel didactics as a panacea for the mediatization of education / Yanush Mionso // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D.Maksymenko, L.A.Onufrieva. – Issue 27. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2015. – P. 330–336.

Януш Мьонсо. Паралельна дидактика – панацея на медіатизацію освіти. На наших очах відбуваються масштабні суспільно-економічні трансформації, внаслідок чого виникає необхідність пошуку нових рішень у сфері освіти, оскільки з усіх сторін ми чуємо заклики до ре-

форм, яких потребує освіта. Однак освіта – це передусім піклування про людину, яку ми прагнемо підняти на вищий рівень людськості в кожному вимірі, індивідуальному і суспільному, але передусім етичному з метою самовдосконалення. Сьогодні новим і потужним викликом для освіти є медіатизація, яка полягає у посиленні ролі впливу медіа, однак не змінює абсолютно фундаментальної сфери потреб, зокрема потреби контактування «face to face», близькості, елементарної людської доброзичливості. На думку автора, паралельна дидактика може бути дуже доброю панацеєю на медіатизацію. Автор зазначає, що перший, більш прогресивний шлях – це шлях міжособистісної комунікації, який даватиме людям зміцнення і мотивацію до життя, науки, перманентного розвитку, а другий шлях охоплює використання сучасних дидактичних засобів, в тому числі мультимедіа. В атмосфері надмірної популяризації дидактичних засобів з новими медіа, які інколи трактуються як спосіб вирішення усіх педагогічних проблем, паралельна дидактика може бути чудовим способом для формування нової дидактики, яка зміцнювала б позиції людини і допомагала б застосовувати медіа з користю, а не деструкцією для людини і суспільства. Автор статті прагне залучити усіх до вдосконалення і впровадження паралельної дидактики, у центрі якої є передусім людина, а лише пізніше медіа.

Ключові слова: освіта, паралельна дидактика, медіа, медіатизація, міжособистісна комунікація.

Януш Мьонсо. Параллельная дидактика – панацея на медиатизацию образования. На наших глазах происходят масштабные общественно-экономические трансформации, в результате чего возникает необходимость поиска новых решений в сфере образования, поскольку из всех сторон мы слышим все более сильные призывы к , новым реформам, в которых нуждается образование. Однако, образование – это в первую очередь забота о человеке, которого мы стремимся поднять на высший уровень человечества в каждом смысле, индивидуальном и общественном, но прежде всего этическом с целью самосовершенствования. На сегодняшнее время новым и мощным вызовом для образования является медиатизация, которая заключается в усилении роли влияния медиа, однако не изменяет абсолютно фундаментальную сферу потребностей, а именно потребности контактирования face to face, близости, элементарной человеческой доброжелательности. По мнению автора, параллельная дидактика может быть очень хорошей панацеей на медиатизацию. Автор отмечает, что первый, более прогрессивный путь – это путь межличностной коммуникации, который будет давать людям усиление и мотивацию к жизни, науке, перманентному развитию, а второй путь охватывает использование современных дидактических средств, в том числе мультимедиа. В атмосфере чрезмерной популяризации новых мультимедийных средств, которые иногда трактуются как способ решения всех педагогических проблем, параллельная дидактика может быть чудесным способом для формирования новой дидактики, укрепляющей

позиции человека и помогающей применять медиа с пользой, а не деструкцией для человека и общества в целом. Автор статьи стремится привлечь к совершенствованию и внедрению параллельной дидактики, в центре которой является, прежде всего, человек, а лишь позже медиа.

Ключевые слова: образование, параллельная дидактика, медиа, медиатизация, межличностная коммуникация.

Wprowadzenie. Mediatyzacja, czyli potęga oddziaływania nowych mediów i konsekwentnie transformowania człowieka, społeczeństwa, edukacji i wielu innych dziedzin życia jest niebywała. Doświadczamy tego na każdym kroku, zanurzeni wprost w świecie mediów, które często pomagają, ale też coraz częściej wyczuwamy, że niestety mogą być czasem przeszkodą w normalnych ludzkich relacjach. Nauczyciele, rodzice coraz częściej się skarżą na osłabiony kontakt z dziećmi, na problem z koncentracją, często realną nieobecnością i utrudnionym kontaktem interpersonalnym i wielu innymi trudnościami, które można by mnożyć. W kwestii oddziaływania mediów nie brak entuzjastów, ale też nie brak profesjonalnych krytyków. Podczas mojego pobytu w Uniwersytecie w Wisconsin (USA), mogłem zaobserwować pracę świetnych pedagogów, którzy czują rzeczywiście ducha czasu. Wyczuwało się w ich pracy cichą realizację dydaktyki, którą osobiście nazywam równoległą, polegającą na oddziaływaniu na studentów dwutorowo. Pierwszy tor, jakby trochę wyprzedzający tor drugi równoległy, to osobisty prawdziwie interpersonalny, nasycony głębią nauczycielskiej pasji budowania człowieczeństwa studenta, kontakt ze studentem, gdzie w tle pobrzmiwało nieustannie ciche ale bardzo mocne wsparcie – «youcan», ty możesz, ty potrafisz, ty dasz radę, a równocześnie obok nie zaniedbywano drugiego toru, gdzie stosowano ciekawą i dynamiczną dydaktykę, z wykorzystaniem także nowoczesnych multimedialnych środków dydaktycznych, a także regularną ewaluację procesu dydaktycznego.

W klimacie nadmiernej promocji środków dydaktycznych z nowymi mediami na czele, które bywają czasem traktowane jako sposób na rozwiązanie wszystkich problemów pedagogicznych uważam, że taka dydaktyka, równoległa może być świetnym sposobem na budowanie nowej dydaktyki, wzmacniającej człowieka, w której pewnie nie da się już nie korzystać z mediów, ale można je odpowiednio zastosować, z korzyścią, a nie destrukcją dla człowieka i społeczeństwa.

Wzmacnianie relacji międzyludzkich, wzmacnianie człowieczeństwa w kontekście ambiwalentnej immersji medialnej

Autorzy książki zatytułowanej «*iMózg, Jak przetrwać technologiczną przemianę współczesnej umysłowości*», profe-

sorowie Gary Small i Gigi Vorgan, stwierdzają znamienne, iż rozpoczynający pracę dwudziestoparolatki doskonale radzą sobie z komunikatorami internetowymi, potrafią bez trudu gromadzić informacje i je wykorzystywać, umieją przysyłać obrazy, zbierać je i wykorzystywać, konkludując, świetnie radzą sobie w świecie mediów. Ale czas spędzany samotnie przed komputerem sprawia, że młode mózgi odzwyczajają się od zwykłych międzyludzkich interakcji. Młodzi ludzie doskonale znający się na najnowszej technologii często muszą uczyć się podstawowych umiejętności interpersonalnych. Wielu przydałby się szybki kurs bezpośredniej komunikacji, w tym lekcje z utrzymania kontaktu wzrokowego, empatycznego słuchania oraz interpretowania i reagowania na niewerbalne sygnały podczas rozmów. Niektórzy młodzi ludzie kompromitują się brakiem umiejętności społecznych. Są tak szczelnie zamknięci w swych cyfrowych kokonach, że brakuje im podstawowej wiedzy praktycznej o świecie. (Small, Vorgan, 2011, 178 – 179) Dalej autorzy przywołują badania opublikowane w lutym 2008 w «*Personality and Social Psychology Bulletin*», wskazujące, że codzienne kontakty społeczne wzmagają potencjał mózgu i umiejętności poznawcze. Oscar Ybarra, psycholog z Uniwersytetu Stanowego Michigan, przebadał trzy i pół tysiąca osób i stwierdził, że ci spośród nich, którzy częściej rozmawiają z przyjaciółmi, zdobywają lepsze wyniki w testach pamięci. Badając mniejszą grupę siedemdziesięciu sześciu studentów, profesor Ybarra odnotował, że ochotnicy rozmawiający z przyjaciółmi przez dziesięć minut dziennie zdobywali więcej punktów w testach pamięciowych od tych, którzy przez dziesięć minut czytali czy oglądali telewizję. Konstatacja więc jest jasna -interaktywna wymiana odbywająca się w codziennej rozmowie stymuluje obwody nerwowe w większym stopniu od pobudzającego choć pasywnego oglądania seriali tv. (Small, Vorgan, 2011, s. 179)

Konkludując jeszcze wiele innych bardzo trafnych spostrzeżeń profesorowie Small i Vorgan pragną odpowiedzieć kilka cennych wskazówek, które mogą pomóc w utrzymaniu i wzmacnianiu umiejętności społecznych i mogą przeciwdziałać nadmiarowi technologii mocno zmediatyzowanemu współczesnemu człowiekowi.

– Ogranicz czas poświęcany wszystkim urządzeniom technologicznym. Zapisuj ile wolnego czasu poświęcasz każdego dnia na odpowiadanie na e-maile, rozmowy przez telefon komórkowy, rozmowy przez komunikator internetowy, oglądanie telewizji i wszystko, co nie wymaga bezpośredniego kontaktu z innymi; podsumuj ten czas i zacznij go ograniczać o 10 – 20 procent, kiedy tylko możesz.

– Gdy zaczniesz ograniczać czas przy jednym urządzeniu, nie zastępuj go innym.

– Podejmij świadomy wysiłek, by spędzać więcej czasu z ludźmi, na których ci zależy. Wesołe odprężające, niosące spełnienie życie społeczne wzmocni twoją skłonność do łączności offline.

– Spróbuj zaplanować regularne posiłki rodzinne. Badania wykazały, że nastolatki zasiadające do stołu z rodzicami i rodzeństwem rzadziej sięgają po narkotyki, uciekają się do przemocy czy podejmują ryzykowne zachowania.

– Oprócz rozwijania umiejętności interpersonalnych podejmij zdrowy styl życia. Uprawiaj umysłowy aerobik offline, zmień dietę na zdrowszą, uprawiaj ćwiczenia fizyczne i stosuj techniki relaksacyjne. (Small, Vorgan, 2011, s. 188)

Bardzo ważną kwestią jest więc kształtowanie osobowości wspólnotwórczej jako antidotum na mocne dziś trendy indywidualistyczne. W komunikacji interpersonalnej zwraca się uwagę na następujące elementy pomagające kształtować osobowość budującą i wzmacniającą relacje międzyludzkie.

– Lojalność wobec grupy jest ważniejsza niż indywidualne potrzeby.

– Jednostki identyfikują się z grupami, do których należą.

– Najważniejsze w podejmowaniu decyzji grupowych jest porozumienie i zgoda.

– Jednostki nie powinny wyróżniać się i zbierać pochwał za wysiłki grupy.

– Spotkania zespołowe są cenne, ponieważ dają okazję do przedstawienia swoich rekomendacji wszystkim członkom grupy.

– Grupa jest najsilniejsza, kiedy jej członkowie osiągną porozumienie w procesie podejmowania decyzji. (Morreale, Spitzberg, Barge, 2008, s. 406)

Właściwe wykorzystanie mediów w dydaktyce interaktywnej

Don Tapscott w książce «Cyfrowa dorosłość», wśród wielu cennych diagnoz i wskazówek pragnie podpowiadać nauczycielom i rodzicom jak budować szkołę przyszłości z dydaktyką interaktywną, w której relacje międzyludzkie będą jednak tym torem wyprzedzającym równoległy tor dydaktyki z wykorzystaniem mediów.

Nie wprowadzajcie nowych technologii do klasy szkolnej bez przygotowania, z nadzieją, że wyjdzie z tego coś dobrego. Skoncentrujcie się na zmianach w metodach nauczania, a nie na rozwiązaniach technicznych. Nauka polega na radykalnej zmianie stosunków między nauczycielem a uczniami w procesie nauczania. Zrozumcie to dobrze i używajcie technologii do stworzenia takich

warunków nauki, w których na pierwszym miejscu stawia się ucznia, dopasowuje się metody nauczania do jego potrzeb i pozwala na podejmowanie współpracy.

Przestańcie wyklądać. Nie musicie znać wszystkich odpowiedzi. Poza tym jednokierunkowe przekazywanie wiedzy nie sprawdza się w przypadku tego pokolenia. Zaczynajcie zadawać pytania uczniom i słuchajcie ich odpowiedzi. Słuchajcie też pytań, które zadają uczniowie. Pozwólcie im na poszukiwanie odpowiedzi. Niech uczniowie razem z wami tworzą odpowiednie warunki do nauki.

Pozwólcie uczniom na współpracę. Zachęcajcie do wspólnej pracy i pokażcie, jak dostać się do świata specjalistycznej wiedzy dostępnej w sieci.

Skoncentrujcie się na uczeniu się przez całe życie, a nie na doraźnym przygotowaniu do zaliczenia testu. Liczy się nie to, co umieją w chwili ukończenia szkoły, ale ich potencjał i zamiłowanie do uczenia się przez całe życie.

Korzystajcie z nowoczesnych technologii, żeby lepiej poznać swoich uczniów oraz skonstruować dopasowane do ich potrzeb programy nauczania, których tempo można indywidualnie regulować.

Przy opracowaniu programów edukacyjnych uwzględniajcie zasadnicze cechy współczesnych uczniów. Pamiętajcie więc o możliwości wyboru, dopasowaniu do potrzeb uczniów, transparentności, wiarygodności, współpracy, dobrej zabawie, szybkim tempie i innowacyjności w procesie nauczania. Wykorzystajcie mocne strony kultury i wzorców zachowania pokolenia sieci w nauczaniu przez rozwiązywanie problemów.

Zmieńcie swój image nauczyciela, profesora i pedagoga. Wy też możecie mówić: «Nie mogę się doczekać rana, żeby wstać i pójść do pracy!». (Tapscott, 2010, s. 258 – 259)

Podsumowanie

Pozwolę sobie na koniec na taką konstatację, nowa rzeczywistość społeczna i ekonomiczna, w której potęga mediów jest niebywała, stawia dziś potężne, nowe wyzwania rzeczywistości edukacyjnej, w której jednak człowiek, pozostaje człowiekiem, z całym niezwykłym spektrum swoich pragnień, tęsknot, a także trudności i wątpliwości. Niewątpliwie komunikacja interpersonalna, bezpośrednia, wspólnototwórcza, ciągle pozostaje czymś najbardziej budującym człowieczeństwo nauczyciela, rodzica i ucznia, dlatego pragnę prosić, abyśmy korzystając z nowoczesnej dydaktyki interaktywnej z wykorzystaniem multimedialnych, zawsze przede wszystkim pamiętali o człowieczeństwie i aby to był zawsze ten tor wyprzedzający.

Literatura

1. Morreale S.P. Komunikacja między ludźmi/ S.P. Morreale, B.H. Spitzberg, J.K. Barge. – Warszawa, 2008.
2. Small G. iMózg, Jak przetrwać technologiczną przemianę współczesnej umysłowości/ G. Small, G. Vorgan. – Poznań, 2011.
3. Tapscott D. Cyfrowa dorosłość / D. Tapscott. – Warszawa, 2010.

Yanush Mionso. Parallel didactics as a panacea for the mediatisation of education. Enormous social and economic transformations are taking place nowadays. From everywhere we hear more powerful appeals that education needs reforms; as a result there is a necessity of searching new decisions in the field of education. However education is a care about a man, whom we want to bring to the higher level of humanity in every sense, individual and social, but foremost moral to become better person. Mediatisation, i.e. strengthening of media influence, is a new and powerful appeal for education today. Though, it does not change the absolutely fundamental sphere of necessities, namely necessities of face to face contact, closeness, elementary human kindness. In author's opinion a parallel didactics can be a very kind panacea on mediatisation. The researcher underlines that the first, more progressive way is interpersonal communication that will give people strengthening and motivation for life, science, permanent development, and the second way embraces the use of modern facilities including multimedia. In the atmosphere of excessive popularization of didactic facilities with new medias, that is sometimes interpreted as a method of decision of all pedagogical problems, a parallel didactics can be a wonderful method for forming a new didactics, that would strengthen person's position and would help to apply medias with a benefit, but not destruction for a man and society. The author of the article aims to involve everyone to develop and use parallel didactics that will concentrate first of all on person and afterwards on media.

Key words: education, parallel didactics, mass media, mediatisation, interpersonal communication.

Received October 12, 2014

Revised November 16, 2014

Accepted December 03, 2014